

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI**

AMMAN TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

ÜRDÜN PAZARINA GİRİŞ:

FIRSATLAR, SORUNLAR, OLASI İŞBİRLİĞİ ALANLARI

Mehmet ORAL – Amman Ticaret Müşaviri

TOPLANTI AKIŞI

- **Müşavirlik Sunumu**
 - Genel Ekonomik Görünüm
 - Dış Ticaret Verileri
 - Türkiye-Ürdün İkili Ticari İlişkileri
 - Pazara Girişte Öne Çıkan Unsurlar
 - Ürdün'deki Yatırım Olanakları
- **Ürdün'de Faaliyette Bulunan Başlıca Firma Temsilcilerimizin Değerlendirmeleri**
 - Sayın Ahmet Burak KADIOĞLU Disi Water Company (GAMA)
 - Sayın Türker KARAHASAN DEİK Türkiye-Ürdün İş Konseyi Başkan Yrd.
 - Sayın Sinan ZOUBİ ASELSAN Middle East
- **Soru - Cevap**

EKONOMİK GÖRÜNÜM

GSYİH (Nominal)	2021: 46,4 milyar \$ / 2022: 48,7 milyar \$ / 2023: 50,9 milyar \$
KİŞİ BAŞINA GSYİH (Nominal)(\$)	2021: 4,198 2022: 4,317 2023: 4,425
GSYİH BÜYÜME HIZI (Reel) (%)	2021: 3.7 2022: 2.4 2023: 2.7
ENFLASYON ORANI (%)	2021: 1.4 2022: 4.2 2023: 2.1
PARA BİRİMİ & DÖVİZ KURU	Ürdün Dinarı (JOD) /ABD Doları = 0.710
TOPLAM REZERVLER	2023: 18,122 2024: 18,178 (Ocak) Milyar Dolar
İHRACAT	2023: 12,6 milyar \$
İTHALAT	2023: 25,7 milyar \$
ÜLKEYE GİREN YATIRIM TUTARI	(Ocak – Eylül 2023): 854.3 milyon \$
İŞSİZLİK ORANI	2021: 24.1 2022: 22.8 2023: 22
Cari Açık: (2023)	
Dış Yardım ve Hibeler Hariç	3,632 milyon \$
Dış Yardım ve Hibeler Dahil	2,627 milyon \$
TOPLAM BORÇ	2023:45,606 milyar \$
TOPLAM BORÇ /GSYİH ORANI	2023: %89.3
BÜTÇE - GELİR	2023: 12,347 milyar \$ (dış yardım 959.1 milyon dolar)
BÜTÇE - GİDER	2023: 13,094 milyar \$
TURİZM GELİRLERİ	2023: 7,420 milyar \$ (Ocak – Şubat 2024): 1.105 milyar \$
İŞÇİ DÖVİZİ GELİRİ	2023: 3,506 milyar \$ (Ocak 2024): 316.8 milyon \$

ÜRDÜN GENEL DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ (Milyon \$)

	İHRACAT	İTHALAT
2020	7,956	17,281
2021	9,383	21,603
2022	12,815	27,441
2023	12,625	25,789

ÜRDÜN – EN FAZLA İTHALAT YAPILAN ÜLKELER

Ülkenin Dünyadan İthalatında İlk 10 Ülke Payları			
No.	Ülke	Değer (\$)	Pay (%)
1	ÇHC	4,177,229	15.2
2	Suudi Arabistan	4,082,148	14.9
3	BAE	2,123,181	7.7
4	ABD	1,497,822	5.4
5	Hindistan	1,402,064	5.1
6	İsviçre	1,036,982	3.7
7	Türkiye	910,768	3.3
8	Romanya	863,095	3.1
9	Almanya	797,981	2.9
10	Mısır	785,354	2.8

ÜRDÜN – EN FAZLA İHRACAT YAPILAN ÜLKELER

Ülkenin Dünyaya İhracatında İlk 10 Ülke Payları			
No.	Ülke	Değer (\$)	Pay (%)
1	ABD	2,380,053	20.8
2	Hindistan	1,797,681	15.7
3	Suudi Arabistan	1,186,829	10.3
4	Irak	868,366	7.6
5	Serbest Bölgeler	592,683	5.1
6	Endonezya	339,441	2.9
7	Filistin	281,524	2.4
8	ÇHC	269,276	2.3
9	BAE	256,905	2.2
10	Mısır	226,116	1.9

ÜRDÜN – EN FAZLA İTHAL EDİLEN ÜRÜNLER

- Mineral yakıtlar, yağlar
- Mücevherci eşyası
- Motorlu kara taşıtları
- Makinalar, mekanik cihazlar ve aletler
- Hububat
- Elektrikli makina ve cihazlar
- Plastikler ve mamulleri
- Örme eşya
- Demir ve Çelik
- Eczacılık ürünleri

ÜRDÜN – EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN ÜRÜNLER

- Gübreler
- Örme giyim eşyası ve aksesuarı
- İnorganik kimyasallar
- Çimento, toprak, taş, tuz, kükürt, alçı, kireç
- Eczacılık ürünleri
- Elektrikli makina ve cihazlar
- Mücevherci eşyası
- Plastikler ve mamulleri
- Alüminyum ve alüminyumdan eşya
- Makinalar, mekanik cihazlar ve aletler

ÜRDÜN'ÜN SERBEST TİCARET ANLAŞMALARI

- 1. Pan-Arab Free Trade Area Agreement (PAFTA):** 1998 yılında uygulanmaya başlanmış olup, 18 Arap Ülkesi arasında taraf ülke menşeli ürünlerin serbest dolaşımında yer almasını öngörmektedir. Genel itibariyle %40 üye ülkeler katma değer kuralı geçerlidir.
- 2. USA – Jordan Free Trade Agreement:** 2001 yılında yürürlüğe girmiştir. ABD'nin imzalamış olduğu 20 STA'sından biri olarak öne çıkmaktadır. Kotasız ve gümrük vergisinden muaf şekilde Ürdün menşeli ürünlerin ABD'ye ithal edilmesine olanak tanımaktadır.
- 3. Jordan- EU Association Agreement:** 2002 yılında yürürlüğe girmiştir. Ürdün ve AB üyesi ülkeler menşeli ürünlerin kotasız ve vergisiz ithal edilebilmesine olanak tanımaktadır.
- 4. EFTA – Jordan Free Trade Agreement:** 2002 yılında yürürlüğe girmiştir. Tarım ürünleri hariç diğer tüm ürünlerde serbest dolaşımı öngörmektedir.
- 5. Jordan – Singapore Free Trade Agreement:** 2005 yılında yürürlüğe girmiş bulunmakta olup, mal ve hizmet ticaretini kapsamaktadır.
- 6. Agadir Agreement:** 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Mısır, Ürdün, Fas ve Tunus arasında Pan-Euro-Med menşe kurallarının işletilmesi temelinde malların serbest dolaşımına olanak tanıyan bir anlaşma olarak öne çıkmaktadır.
- 7. Canada – Jordan Free Trade Agreement:** 2012 yılında yürürlüğe girmiştir. Kotasız ve gümrük vergisinden muaf şekilde ürünlerin ticarete konu olmasına olanak tanımaktadır.
- 8. United Kingdom – Jordan Association Agreement:** 5 Kasım 2019'da Birleşik Krallık ve Ürdün arasında imzalanan Ortaklık Anlaşması 2021 yılının Mayıs ayında yürürlüğe girmiştir.

ÜRDÜN TARAFINDAN GÜMRÜK VERGİLERİNİN DÜŞÜRÜLMESİ

- 2022 yılı başında Ürdün Hükümeti tarafından alınan Karar gereği, Ürdün'e ithal edilecek ürünlerin önemli bir bölümü (*yerli üretimi bulunan bazı mühendislik, inşaat, mobilya ve gıda ürünleri hariç olmak üzere*) %0 ve %5 oranında gümrük vergisine tabi olarak ithal edilmeye başlanmıştır.
- İthal edilen ürünlerin **%53'ü** gümrük vergisinden **muaf** tutulmuş, **%40'ında** ise **%5** oranında gümrük vergisi uygulanmaya başlanmıştır.
- Geri kalan ürünlerde ise 4 kategori altında **%0, %5, %15 ve %25** oranında gümrük vergileri uygulanırken %25 oranında gümrük vergisi uygulanacak ürünlerin gümrük vergileri de tedrici olarak **2027 yılında %15'e** düşürülecektir.

TÜRKİYE-ÜRDÜN İKİLİ TİCARİ İLİŞKİLERİ

	Türkiye'nin Ürdün'den İthalatı (\$)/Bin	Değişim (%)	Türkiye'nin Ürdün'e İhracatı (\$)/Bin	Değişim (%)	Türkiye-Ürdün Arası Toplam Dış Ticaret Hacmi (\$)/Bin	Denge (\$)/Bin
2021	108.307	15,0	780.811	33,4	889.118	672.503
2022	142.850	31,9	966.074	23,7	1.108.926	823.224
2023	113.592	-20	822.974	-14,9	936.566	709.382

ÜRDÜN'E EN FAZLA İHRAÇ ETTİĞİMİZ ÜRÜNLER

Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün				
GTIP Kodu	GTIP Adı	2021 (\$)	2022 (\$)	2023 (\$)
6006	Mensucat	29.612.645	58.635.969	43.543.417
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı	12.885.520	46.511.983	36.398.279
2710	Diğer Yağlar ve Müstahzarlar	11.158.885	18.601.559	32.040.463
0802	Sert kabuklu meyveler	20.741.661	17.482.454	18.742.203
7408	Bakır teller	445.364	16.152	16.810.940
0713	Kuru baklagiller	9.730.601	9.432.238	16.778.309
5402	Sentetik filamentlerden iplikler	25.700.668	19.724.236	16.425.876
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon, tulum ve şortlar	26.561.902	22.811.274	16.335.944
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	6.618.143	15.223.325	15.841.031
8703	Motorlu taşıtlar	9.274.972	12.768.903	15.158.830

ÜRDÜN'DEN EN FAZLA İTHAL ETTİĞİMİZ ÜRÜNLER

Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün

GTIP Kodu	GTIP Adı	2021 (\$)	2022 (\$)	2023(\$)
3105	Kimyasal gübreler ve diğer gübreler	30.635.361	30.756.423	30.329.665
2510	Fosfat	1.304.153	2.951.342	29.900.707
7108	Altın			13.717.534
2834	Potasyum Nitrat	7.223.921	17.641.276	8.225.412
8541	Diyod, transistör vb. yarı iletken tertibat		2.483.597	5.321.874
1209	Tohum	894.084	311.442	2.213.762
9013	Lazerler ve diğer optik alet ve cihazlar	5.944.643	4.976.486	2.200.852
3004	İlaçlar	251.656	488	1.594.267
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası	596.865	1.280.784	1.487.406
6110	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler ve benzeri eşya	654.035	747.379	1.413.662

TÜRKİYE-ÜRDÜN STA İPTAL SÜRECİ

- Türkiye - Ürdün Ortaklık Anlaşması (STA), 1 Aralık 2009 tarihinde Amman'da imzalanmış ve **1 Mart 2011 tarihinde** yürürlüğe girmiştir.
- Ürdün bazı gerekçelerle Anlaşmadan fayda sağlayamadığını belirtmiştir:
 - ❖ Türkiye'den Ürdün'e beklenen ölçüde yeterli yatırım gelmemesi
 - ❖ Mali yardım yapılmaması
 - ❖ Yeterli teknik destek ve yardım yapılmaması
- Görüşmeler devam etmekte iken Ürdün 12 Mart 2018 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile STA'yı fesih kararı almış, **22 Kasım 2018 tarihi itibariyle** STA iptal edilmiştir.
- Bu tarihten itibaren her iki ülke de kendi aralarındaki mal ticaretinde üçüncü ülke menşeli ürünlere uygulanan gümrük vergilerini uygulamaya başlamıştır.

TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

- STA'nın iptal edilmesi ile birlikte Ortaklık Konseyi de ortadan kalkmıştır.
- Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması **1 Ekim 2019** tarihinde Ticaret Bakanları tarafından Ankara'da imzalanmış ve **21 Eylül 2021** tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Anlaşma ile birlikte ekonomik ve ticari alanlardaki sorun, fırsat ve işbirliği gibi konuların görüşülebileceği **yasal bir platform** oluşturulmuş bulunmaktadır.
- Bu Anlaşma **yeni bir STA değildir** (Mal ticareti ve gümrük vergilerine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır)
- Anlaşma kapsamında ilk **Karma Ekonomik Komisyon** toplantısının önümüzdeki dönemde Amman'da yapılması planlanmaktadır.

TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

İşbirliği Alanları

- İkili Ticaretin Geliştirilmesi
- Karşılıklı Yatırımlar
- Tarım, Hayvancılığın Geliştirilmesi ve Ürün Güvenliği
- Enerji ve Mineral Kaynaklar
- Sağlık Hizmetleri
- Sosyal Güvenlik
- İmalat Sanayii
- Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik
- Turizm
- Bilim ve Teknoloji
- Hizmetler
- Gümrükler
- Tüketicinin Korunması
- Fikri Mülkiyet Hakları
- Esnaf ve Sanatkarlar
- Lojistik

İKİLİ TİCARETTE ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR

- STA'nın iptal edilmesi ile ikili ticarete düşüş gerçekleşmiş, 2019 yılında Ürdün'e ihracatımız %22,5 oranında azalışla 860,9 milyon dolardan 642 milyon dolara gerilemiştir. Ürdün'den ithalatımız %61 azalarak 97,8 milyon dolardan 32,2 milyon dolara gerilemiştir.
- İthalat vergilerinin düşürülmesinin de etkisiyle Ülkemiz ile Ürdün arasındaki ticaret hacmi 2022 yılında 1 milyar ABD Dolarını geçmiş, 2023 yılında ticaret hacmimiz 936,5 milyon dolar civarında gerçekleşmiştir.
- Ticaret dengesi ülkemiz lehine olup yapılan ithalatın 6 ila 8 kat üzerinde ihracat yapılmaktadır.
- Özellikle **tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, medikal ürünler, mobilya ve mücevherat** sektörlerinde üretim ve lojistik maliyetleri ile vergilerin getirdiği rekabet dezavantajı gibi nedenlerle kısmi Pazar kaybımızın olduğu gözlenmektedir.

PAZARA GİRİŞTE ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR

- Ürdünlü alıcılar genelde uzun süreye dayanan ticari ilişkiler çerçevesinde hareket etmektedir.
- Ülkemizi ve ülkemiz firmalarını ve ürünlerini yakından tanımaktadırlar.
- Ürdün bir fuar ülkesi niteliği taşımamaktadır. Fuar organizasyonları çok katılımcı çekmemektedir.
- Doğrudan ziyaret, telefon görüşmesi ve e-posta tercih edilmektedir.
- Türk malı algısı iyi konumlandırılmış bir yerdedir (yeterli kalite – uygun fiyat).
- Tarife dışı engel bulunmamaktadır.
- E-ticaret ile ihracat yapmak cazip değildir.

ÜRDÜN VERGİ REJİMİ

- 2014/34 sayılı Vergi Kanunu (1 Ocak 2019 tarihinde tadil edilmiştir)

A) Kurumlar Vergisi

- Telekom, elektrik üretim ve dağıtım, madencilik, sigorta ve finans **%24**
- Bankalar için **%35**
- Bilgi teknolojileri **%5**
- Diğer sektörler **%20**

B) Gelir Vergisi

- 0- 5.000 Dinar arası **%5**
- 5.000 – 10.000 Dinar arası **%10**
- 10.000 – 15.000 Dinar arası **%15**
- 15.000 – 20.000 Dinar arası **%20**
- 20.000 – 1.000.000 Dinar arası **%25**
- 1.000.000 Dinar üzeri **%30**

ÜRDÜN VERGİ REJİMİ

C) Kalkınma Bölgeleri ve Serbest Bölgelerde Gelir Vergisi

- En az %30 katma değer sağlamak kaydıyla dönüşüm sanayiinde faaliyet gösteren firmalar için %5
- Diğer firmalar için %10

D) Sosyal Güvenlik Vergisi

- %14.25'i işveren tarafından
- %7.5'i çalışan tarafından

Asgari Ücret: 260 JOD (366 USD)

E) Satış Vergisi (KDV) : %16

ÜRDÜN'DE ŞİRKET KURULMASI

- **Ticari amaçlı** bir şirket kurulması için **en az %50 oranında Ürdünlü** ile ortak olunması gerekmektedir
- **Üretim amaçlı** olarak kurulacak şirketlerde yabancılar **%100 şirket sahibi** olabilmektedir.
- Ürdün Şirketler Denetim Dairesine başvurulması gerekmektedir (<http://www.ccd.gov.jo/>)

Talep Edilen Belgeler

- Kayıt talep formu
- Kimlik
- Ürdün vatandaşı olmayanlar için geçerli bir pasaport
- Kuruluş sözleşmesi
- Ortakların hazır bulunamadığı takdirde vekaletname

ÜRDÜN YENİ YATIRIM KANUNU

- Ürdün'ün Yatırım Kanunu güncellenmiş olup, “Yatırım Ortamı Kanunu” adıyla 16 Ekim 2022 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmış ve yayım tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girmiştir.
- Yeni kanunun temel özellikleri;
 - yerli ve yabancı yatırımcıların eşit olması,
 - sermaye transferi serbestisi,
 - katma değerli yatırımlara ilişkin garanti ve teşvikler
 - stratejik ve girişimci projelere yatırım, araştırma ve geliştirmenin teşvik edilmesi,
 - işlem ve hizmetlerin dijitalleştirilmesi ve otomasyonu
- Ürdün Yatırım Portalı (<https://invest.jo/>)
- **Potansiyel Yatırım Alanları:** Yenilenebilir enerji, ulaşım, su, tarım ve gıda, bilgi ve iletişim teknolojileri, tekstil ve konfeksiyon, eczacılık ve sağlık ürünleri ile turizm sektörleri

ÜRDÜN'DE YATIRIM OLANAKLARI

GÜÇLÜ YÖNLER

- Siyasi ve ekonomik istikrar
- Güvenlik
- Kalifiye iş gücü ve eğitimli insan yapısı
- Bankacılık ve finansman sistemi
- Eğitim ve sağlık hizmetleri
- Bilişim altyapısı
- Sabit kur rejimi
- %100 yabancı sermayeli üretim tesisi
- Sermaye ve kar transferi serbestisi
- Ülkemize olan sempati ve güçlü Türk malı imajı

ZAYIF YÖNLER

- Üretim maliyetinin yüksekliği (Yatırım alanı, enerji, işgücü)
- Bürokratik engeller
- Kanun ve kuralların karmaşık olması ve sıkça değişebilmesi
- Bakanların ve yönetici kadroların çok sıkça değişmesi
- İşsizliğin yüksek olması ve istihdamın daha çok hizmet sektörlerinde sağlanması

ÜRDÜN'DE YATIRIM OLANAKLARI

FIRSATLAR

- Serbest Ticaret Anlaşmaları (ABD'ye ve Körfez ülkelerine vergisiz giriş imkanı)
- Yatırım bölgelerinde gelir vergisi oranı %5
- Serbest bölgelerde gümrük vergisiz ithalat ve gelir vergisi muafiyeti
- Üretim girdilerinin gümrük vergisiz ithal edilebilmesi
- Yerel madenlerin işlenmesi (silika, fosfat)

TEHDİTLER

- Bölgedeki siyasi riskler
- Özellikle hükümet tarafından yapılan ödemelerin ve vergi alacaklarının gecikmesi
- Dış borç hacminin yüksekliği
- Dışarıdan gelen finansmanın azalması
- Lojistik maliyetlerdeki artış
- Mülteci nüfusun yoğunluğu

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

İLETİŞİM BİLGİLERİ

- AMMAN TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ
- Web: www.ticaret.gov.tr
- E-posta: amman@ticaret.gov.tr
- Tel: 0 312 204 8190
0 312 204 8170

- Müşavire Doğrudan Soru Sormak için
- Pazar Bilgileri için
- İhracat Destekleri için

musaviredanisin.ticaret.gov.tr/
kolayihracat.gov.tr
kolaydestek.gov.tr/

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TEŞEKKÜRLER

Mehmet ORAL – Amman Ticaret Müşaviri
